מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות שורש ומשקל במילים
- להבין איך בונים שם פעולה מבניין הפעיל
- לתרגל חיבור שורש למשקל וליצור מילים נכונות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – שאלות אמריקאיות

1. א – ז-מ-ן
2. ב – שם פעולה מבניין הפעיל
3. ב – הזמנה
4. א – ש-מ-ר
5. ב – שם עצם שמתאר פעולה
6. ב – פיעל

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – כך מוגדר שורש בעברית
2. לא נכון – משקל הוא התבנית, לא השורש
3. נכון – כך מוצג בדוגמה
4. לא נכון – יש שמות פעולה גם מבניינים אחרים כמו פיעל
5. נכון – זהו העיקרון המרכזי של בניית מילים בעברית

חלק ג' – השלימו את החסר

1. ת-ק-ת-ק
2. הזמנה
3. שמירה
4. לימוד
5. מילה

חלק ד' – התאימו בין שורש למילה המתאימה

- 1 – ד (הזמנה)
- 2 – א (שמירה)
- 3 – ב (לימוד)
- 4 – ג (מתקתק)

חלק ה' – סדרו את שלבי בניית המילה

1. בוחרים שורש, למשל ז-מ-ן
2. בוחרים משקל מתאים, למשל הִקְטָלָה
3. מחברים את אותיות השורש לתוך תבנית המשקל
4. בודקים שהמילה שנוצרה נשמעת נכון ובעלת משמעות
5. משתמשים במילה החדשה במשפט

חלק ו' – כתיבה קצרה

1. שורש הוא האותיות הקבועות שנושאות משמעות, משקל הוא התבנית שנותנת צורה. דוגמה: שורש כ-ת-ב במשקל הקטלה נותן הכתבה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- שורש - אותיות עיקריות הנושאות משמעות
- משקל - תבנית קבועה שנותנת צורה למילה
- דוגמה תקינה כמו הזמנה או שמירה

טיפים להפעלה:

- אפשר להתחיל בכתיבת כמה שורשים על הלוח ולבקש מהתלמידים להציע משקלים מתאימים
- מומלץ להדגים בעל פה את ההבדל בין שם הפעולה לבין הפועל הרגיל באותו שורש
- לתלמידים מתקשים אפשר לדלג על הסעיפים המסומנים ולהתמקד בדוגמאות הבסיסיות בלבד

דף תרגול: שורש ומשקל – בניית מילים

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

במילה יש שורש - אותיות עיקריות, ויש משקל - תבנית שנותנת צורה למילה. נתרגל לחבר שורש ומשקל ולבנות מילים.

📖 מילון קטן:

שורש	האותיות העיקריות של המילה, בדרך כלל שלוש אותיות
משקל	התבנית הקבועה שנותנת צורה למילה
בניין	אחת משבע הצורות שבהן נוטים פעלים בעברית
הפעיל	בניין שמבטא גרימה או פעולה אקטיבית
שם פעולה	שם עצם שמתאר את הפעולה עצמה, למשל הזמנה
הַקְטָלָה	משקל של שם פעולה מבניין הפעיל
תבנית	מבנה קבוע של תנועות ועיצורים שחוזר במילים רבות

1 חלק א' – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהן שלוש האותיות העיקריות במילה הזמנה?

א) ז-מ-ן ב) ה-ז-מ ג) מ-נ-ה ד) ז-מ-נ-ה

2. מה המשמעות של המשקל הקטלה?

א) תואר ב) שם פעולה מבניין הפעיל ג) פועל בהווה ד) שם עצם זוגי

3. איזו מילה מתאימה לתבנית הקטלה?

א) שמירה ב) הזמנה ג) מתקתק ד) לימוד

4. מהן שלוש האותיות העיקריות במילה שמירה?

א) ש-מ-ר ב) ש-י-ר ג) מ-י-ר ד) ש-מ-ר-ה

5. מהו שם פעולה?

א) פועל בעבר ב) שם עצם שמתאר פעולה ג) תואר הפועל ד) שם תואר

6. מאיזה בניין נגזרת המילה לימוד?

א) פעל ב) פיעל ג) הפעיל ד) נפעל

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	שורש הוא בדרך כלל שלוש אותיות שנושאות את משמעות המילה	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	משקל הוא השורש של המילה	☐	☐
3	המילה הַזְמָנָה נבנתה מהשורש ז-מ-ן והמשקל הַקְטָלָה	☐	☐
4	כל שמות הפעולה בעברית נבנים רק מבניין הפעיל	☐	☐
5	אפשר לבנות מילים שונות מאותו שורש על ידי החלפת המשקל	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את החסר

השלימו את המילה החסרה.

1. שורש המילה מְתַקְתֵּק הוא _____

2. שם הפעולה הנבנה מהשורש ז-מ-ן במשקל הקטלה הוא _____

3. שם הפעולה הנבנה מהשורש ש-מ-ר הוא _____

4. המילה הבנויה מחיבור שורש ל-מ-ד הופכת לשם הפעולה _____

5. כאשר מחברים שורש ומשקל נוצרת _____ חדשה

4 חלק ד' – התאימו בין שורש למילה המתאימה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ז-מ-ן	___	**א.** שמירה
2. ש-מ-ר	___	**ב.** לימוד
3. ל-מ-ד	___	**ג.** מתקתק
4. ת-ק-ת-ק	___	**ד.** הזמנה

5 חלק ה' – סדרו את שלבי בניית המילה

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	מחברים את אותיות השורש לתוך תבנית המשקל
☐	משתמשים במילה החדשה במשפט
☐	בוחרים שורש, למשל ז-מ-ן
☐	בוחרים משקל מתאים, למשל הַקְטָלָה
☐	בודקים שהמילה שנוצרה נשמעת נכון ובעלת משמעות

6 חלק ו' – כתיבה קצרה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין שורש למשקל, ותנו דוגמה אחת משלכם

כרטיס יציאה

מהו שורש?

מהו משקל?

תנו דוגמה למילה הבנויה מהמשקל הקטלה

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀